

Tiltak i beiteområder – Kommunale retningslinjer 2026

Innhold

1	Bakgrunn, økonomisk ramme og regelverk.....	2
1	Generelle prioriteringer og presiseringer.....	3
3	Søknadsfrist, søknad og saksbehandling.....	3
4	Hva kan det gis tilskudd til.....	5
5	Prioriteringer for Verdal kommune 2026	6

1 Bakgrunn, økonomisk ramme og regelverk

Formålet med tilskuddet er å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene.

Forvaltningen av tilskuddsordningen ble overført fra Statsforvalteren til kommunene 1.1.2020. Kommunen ble saksbehandler og Statsforvalteren ble klageinstans og skal i tillegg ivareta en koordinerende og støttende funksjon for kommunens forvaltning.

Fra 1.1.2020 tas fagsystemet Agros i bruk for denne tilskuddsordningen. Søknader sendes da primært elektronisk via Altinn.

Økonomisk ramme

Økonomisk ramme for tilskuddsordningen tildeles årlig gjennom tildelingsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til statsforvalterembetet. Statsforvalteren fordeler midlene videre til kommunene.

For å sikre mest mulig utnyttelse av midlene kan Statsforvalteren omfordele midler mellom kommuner, også innenfor kalenderåret.

Regelverk

- Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder
- Kommentarer til forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder
- Kommunale retningslinjer
- Søknadsskjema

Om retningslinjene for 2026

Retningslinjene for 2026 er drøftet i dialogmøte med næringa 18.11.2025.

Det er kommunene som prioriterer søknadene og innvilger tilskudd. Som grunnlag for prioriteringene skal kommunene fastsette lokale retningslinjer innenfor rammen av forskrift og rundskriv. De lokale retningslinjene skal fastsette hvilke tiltak som vil bli prioritert ut fra hva som er formålstjenlige tiltak for utmarksbeitinga i kommunen.

Retningslinjene kunngjøres i tilknytning til kommunens årlige utlysning av midler på ordningen. Kommunen skal lyse ut midlene og fastsette søknadsfrist. Utllysning med søknadsfrist skal kunngjøres på kommunens nettside.

1 Generelle prioriteringer og presiseringer

- Tilskudd gis til beitelag og andre former for organisert samarbeid der det drives næringsmessig beitedrift. Næringsmessig beitedrift vil normalt innebære at dyra går minst 5 uker på utmarksbeite og at mer enn halvparten av medlemmene i lag eller forening har rett til produksjonstilskudd.
- Tilskudd kan gis til enkeltpersonsforetak som har rett til produksjonstilskudd der hvor det grunnet naturgitte eller driftsmessige forhold ikke ligger til rette for samarbeid.
- Foretak som driver næringsmessig beitedrift, men som ikke har rett til produksjonstilskudd, kan ikke gis tilskudd. Dersom slik virksomhet bidrar til utnyttelse av beiteområder som ellers ikke ville blitt brukt eller for øvrig bidrar til å oppfylle forskriftens formål kan kommunen vurdere å gi dispensasjon, jf. forskriftens § 9.
- Stat, fylke eller kommune kan ikke gis tilskudd, med mindre det gis dispensasjon etter § 9 i forskriften. Det er likevel aktuelt at kommuner tar initiativ til utarbeidelse av beitebruksplaner i samarbeid med næringen og eventuelt andre brukerinteresser. I de tilfellene kommuner initierer slike prosjekter (planleggings- og tilretteleggingsprosjekter) kan tilskudd eventuelt søkes og tildeles gjennom beitelagene som deltar i prosjektet.
- Det er en forutsetning for tilskudd til faste installasjoner at det er innhentet tillatelser fra eller avtaler med grunneiere eller andre som har rettigheter i det aktuelle beiteområdet, og som kan tenkes å bli berørt av tiltaket. I områder der tiltaket vil berøre reinbeiteinteresser må det dokumenteres at reinbeitedistriktet har uttalt seg, eller fått anledning til å uttale seg.
- Det kan ikke gis tilskudd til investeringstiltak og/eller planleggings- og tilretteleggingsprosjekter i beiteområder som er leid i en periode mindre enn 10 år. Kommunen kan vektlegge langsiktigheten i leiekontraktene og resterende leieperiode ved prioritering av søknader.
- Tilskudd kan avslås dersom arbeidet med investeringstiltaket er påbegynt før søknaden er behandlet.
- Det kan ikke gis nytt tilskudd til samme type investeringstiltak før etter 20 år for hytter og 15 år for faste installasjoner. Dette gjelder ikke for tilskudd til elektronisk overvåkningsutstyr.

3 Søknadsfrist, søknad og saksbehandling

Søknadsfrist for 2026 er **15. februar**

Søknad

Søknad skal sendes digitalt med innlogging via ID-porten/Altinn. Søknaden skal sendes kommunen der tiltaket skal gjennomføres. I tilfeller der et tiltak vil strekke seg over to eller flere kommuner sendes søknaden til den kommunen som er mest berørt av tiltaket.

Kommunen som mottar søknaden, må informere andre berørte kommuner om søknader og eventuell tildeling.

Søknaden skal omfatte kostnadsoverslag og finansieringsplan. Kostnadsoverslag for faste installasjoner vil normalt omfatte materialkostnader og arbeidskostnader (eget og leid arbeid). Når det gjelder elektronisk overvåkningsutstyr, vil godkjent kostnadsoverslag i de fleste tilfeller tilsvare innkjøpspris. For planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan kostnadsoverslaget også omfatte andre kostnader som for eksempel lønnsutgifter og kjøp av tjenester.

Dersom tilskuddsmottaker ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift, kan merverdiavgift inngå i kostnadsoverslaget for beregning av tilskudd.

Saksbehandling

Verdal kommune ved landbruk, miljø og arealforvaltning er vedtaksmyndighet og ansvarlig for rådgiving og behandling av søknader. Søknadene behandles fortløpende etter søknadsfristen.

Klage

Ved klage på vedtak vurderer kommunen om klages tas til følge. Dersom kommunen opprettholder sitt vedtak, sendes klagen til Statsforvalteren for avgjørelse.

Utbetaling

Kommunen utbetaler innvilget tilskudd etterskuddsvis når tiltaket er gjennomført. Dersom kostnadene til gjennomføring av investeringstiltaket og/eller planleggings- og tilretteleggingsprosjektet blir lavere enn godkjent kostnadsoverslag, reduseres tilskuddet tilsvarende.

Det kan foretas utbetalinger på bakgrunn av godkjent dokumentasjon etter hvert som deler av tiltaket eller prosjektet utføres. Minst 25 % av tilskuddet skal holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent.

Sluttrapport og prosjektrekskap

Sluttrapport bør som et minimum inneholde en beskrivelse av tiltaket og hvordan det er gjennomført, samt en beskrivelse av eventuelle avvik fra det som ble opplyst i søknad og krav i vedtaksbrev.

Prosjektrekskapet bør som et minimum inneholde en oversikt som viser inntekter og utgifter. Opplysninger om eventuell medfinansiering fra andre kilder skal oppgis. Regnskapet skal føres slik at det kan sammenlignes med det kostnadsoverslaget og finansieringsplanen som lå til grunn for søknaden. Aktuelle fakturaer vedlegges.

Kontroll

Verdal kommune ved landbruk, miljø og arealforvaltning skal følge opp og føre kontroll med de tiltak som mottar tilskudd. Den som har mottatt tilskudd må gi de opplysninger som er nødvendige til Verdal kommune.

Tilbakebetaling

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved tildeling av tilskuddet.

Arbeidsfrist

Frist for gjennomføring av investeringstiltaket og/eller planleggings- og tilretteleggingsprosjektet er 3 år fra tilskudd blir innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden.

Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

4 Hva kan det gis tilskudd til

Tilskudd kan gis til investeringer i faste installasjoner og annet utstyr knyttet til beitebruk i utmark, samt tidsavgrensede planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Det er kommunen som prioriterer søknadene. De kommunale retningslinjene skal fastsett hvilke tiltak som vil bli prioritert ut fra hva som er formålstjenlige tiltak for utmarksbeitinga i kommunen. For prioriteringer i Verdal kommune, se punkt 5.

Ulike typer faste og mobile investeringstiltak kan være (listen er ikke uttømmende):

- *Sperregjerder*: et sperregjerde skal hindre beitedyr i å komme ut av beiteområdet. Sperregjerder kan også tjene til å avgrense beiteområdet mot vei, jernbane, tettbebyggelse og sammenhengende jordbruksområder. Rene inngjerdinger av beitedyr i utmark faller ikke inn under definisjonen av sperregjerde, og tilskudd gis normalt ikke til dette. Heller ikke skal det gis tilskudd til gjerder mellom innmark og utmark som faller inn under *Lov om grannegjerde*.
- *Ferister*: ferister bør være av godkjent fabrikat eller bygd etter standardtegninger.
- *Bruer*: det kan gis tilskudd til bruer som er dimensjonert for føring av beitedyr. Dersom bruene er kraftigere dimensjonert kan kostnadsoverslaget eller tilskuddsandel reduseres tilsvarende.
- *Gjeterhytter*: kostnadsoverslag for gjeterhytter kan omfatte hytter inntil 20 m² med kvadratmeterpris som tilsvarer gjennomsnittlig kostnad for hytter av enkel standard i det aktuelle området.

- *Sanke- og skilleanlegg.*
- *Anlegg/rydding/utbedring av driftsveier*
- *Saltsteinsautomater*
- *Transportramper*
- *Elektronisk overvåkningsutstyr (radiobjeller, lammenoder, merkesavlesere, findmysheep, droner mv.).*
- *Elektronisk gjerde (for eksempel av typen Nofence).*

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan være ulike typer prosjekter som retter seg mot organisering og tilrettelegging av utmarksbeitene for god og effektiv beitebruk. Dette kan blant annet omfatte:

- Planlegging og prosjektering av faste installasjoner
- Ny organisering av beitelag og utmarksbeiteområder
- Prosjektrettet arbeid for stimulering til økt beitebruk og rasjonell utnyttelse av beitene
- Tidsbegrenset utprøving av nytt utstyr som kan bidra til effektiv og god beitebruk
- Utarbeidelse av planer (beitebruksplan, tiltaksplan, beredskapsplan mv.) for utmarksbeite
- Vegetasjonskartlegging

Det kan gis tilskudd med inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag ved investeringstiltak. Ved innkjøp av elektronisk overvåkningsutstyr kan det gis tilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. Dette gjelder for inntil 50 % av dyretallet i beitelaget/besetningen. Abonnementskostnader dekkes ikke. For planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan det gis tilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

5 Prioriteringer for Verdal kommune 2026

Verdal kommune har følgende prioriteringer for 2026:

1. Sperregjerde
2. Sanke- og skilleanlegg
3. Elektronisk overvåkningsutstyr/ Elektronisk gjerde
4. Gjeterhytte
5. Utarbeidelse av planer (beitebruksplan, tiltaksplan og beredskapsplan mv) for utmarksbeite
6. Resterende tiltak